

KMETSKI LIST

Štev. 34.

Ljubljana, 21. avgusta 1940

Leto XXII

Za naš vsakdanji kruh

V metežu gesel in načel, ki danes križarijo po svetu, človek težko razbere resnico. Na vsak način pa tudi preprosti mož ve, da gre v današnji borbi za velike reči, vsekakor za večje nego so bobneča gesla.

Kruh je prvo

Po zadnji veliki vojni smo videli, da se je svet razdelil v zmagovalne in premagane države. Avstroogrska je razpadla, Nemčija je bila potisnjena na stopnjo premaganih, Rusijo pa so zmagovalci delili ko nekoč judje Kristov plašč. To je bilo zgrajeno za vse »večne čase«.

Medtem je v moderni dobi večnost tako kratka, da ne traja niti dobrih 20 let. V teh 20-tih letih pa se je vnela borba za obračun starih grehov.

Nemčija

je pod Hitlerjevim vodstvom zahtevala svoje mesto na soncu. Skraja so zmagovalci to pravico današnjemu vodji Nemčije odrekli, ker so menili, da ga bodo lahko uporabili za borbo proti Rusiji. Medtem pa se je kancelar Hitler izkazal za močnejšega politikarja in spretnejšega diplomata nego vsi njegovi zapadni nasprotniki. V istem času, ko je skušala Anglija pridobiti zase Rusijo, da bi nastali za Nemčijo dve fronti, je sklenil Hitler z Rusijo

nenapadalni pakt

in prijateljsko pogodbo, kar pomeni v novejši politični zgodovini največje dejanje.

Smo nevtralcii in po izjavah naših odgovornih predstavnikov želimo to tudi ostati. Svet nam priznava, da kraljevina Jugoslavija dosle dno izvaja to, v kar se pogodbeno obveže. Zato so tudi naše izjave samo glas nepristranskih opazovalcev, nikdar pa ne kritika.

Kot opazovalci pa si nehoče zastavljamo vprašanje: Zakaj se bije sedanja vojna? Ali gre res za razliko idej, za kaka načela?

Mogoče tisti sami, ki danes lilejo kri, verujejo, da se bije boj med pristaši različnih svetovnih nazorov. Mi kot opazovalci pa vendarle vemo, da boj velja samo novi razdelitvi dobrin, to se pravi, da se bije boj za — vsakdanji kruh.

Treba je pogledati samo na svetovni zemljevid. Ta pogled nam potrди, da ima belo plemo v posesti prav za prav vse zaklade sveta. Od belega plemena pa zopet poseduje največ bogastva anglosaško deblo.

Angleži

so mogočni zaradi svojih kolonij. V teku stoletij so si znali pridobiti na vseh celinah toliko posesti, da je svet že vaju gledati jih kot svetovne gospodarje. Cel del Afrike, obe Indiji, Avstralija, Kanada in še cela vrsta drugih bogatih ozemelj je njihovo področje.

Proti temu posestnemu stanju je nemški kancelar Hitler vrgel v svet novo krilatico o »življenjskem prostoru.« Beseda je skraja zvenela tuje, polagoma pa je prešla v mednarod-

ni besednjak in je postala zahteva sedemdesetmilijonskega naroda. In zaradi te zahteve se je vnela sedanja vojna. Ne Češka, ne Poljska, ampak bogastvo Indije je tisti sporni predmet za katerega danes teče kri.

S tistim trenutkom, ko kaka država preide iz poljedelskega v industrijsko gospodarstvo, več ne zadošča sama sebi, ampak potrebuje kolonije. Zakaj? Zato, ker po eni strani potrebuje surovine za svojo industrijo, po drugi pa trg, odjemalce za svoje izdelke.

Anglija je glede tega na višku. Angleško otočje brez kolonij ne bi moglo preživljati svojih prebivalcev.

Na drugi strani pa sta prišli v ta razvoj še dve drugi državi, Nemčija in Italija. Ne nacionalna čast, ampak nujna zahteva vsakdanjega kruha je Nemčiji narekovala korake, ki jih je podvzela. To, kar se je zgodilo v Evropi, je bilo samo majhen uvod v glavne zahteve: kolonije.

Pri razmotrivanju o tem vprašanju ne smemo igrati čustva nobene vloge. Tam, kjer gre za biti ali ne biti, velja samo suh račun. Ta račun je povedal, da narod, ki šteje sedemdeset milijonov, ne more ostati zaprt v ozko ozemlje.

Pri tej ugotovitvi je zanimivo, da so se srečali na isti črti trije popolnoma med seboj tuji narodi.

Najprej je nastala zveza med Nemčijo in Italijo. Skraja se je zdelo, da bo ta zveza nemogoča. Mnogi so prerokovali, da bo prav tako hitro porušena, kakor je bila naglo vstvarjena. Resničnost je dokazala nasprotno. Itali-

ja in Nemčija sta ostali zaveznici, ker je tako zahteval ukaz življenja.

Še bolj je bil svet presenečen, ko so prišle prve vesti o zbližanju med Rusijo in Italijo. Nočemo ponavljati starih dejstev, ampak rečemo samo, da se je zdelo sožitje med Moskvo in Rimom nemogoče. In prav to sožitje je danes dejstvo. Zakaj? Zato, ker je politika suha stvarnost! Italija enako ko Nemčija potrebuje kolonij. Italija potrebuje trgov za svoje izdelke in surovin za svojo industrijo. V zvezi z Nemčijo se za to bori,

Rusija

pa je pri tem njuna naravna zaveznica, ker je danes edina država na svetu, ki je sama v sebi zaključen imperij.

Ponovno naglašamo, da v tem poročilu ne želimo biti zastopniki niti te niti one stranke, ampak samo neprizadeti opazovalci. Kot taki ugotavljamo, da Rusija ne potrebuje kolonij, ker ima surovine in trg doma. Zato se je lahko sporazumela z Nemčijo, zato se danes lahko sporazumeva z Italijo.

Smo morda v početku boja — ali v najboljšem primeru v njega sredini. Anglija je proglašila blokado Nemčije in njenih zaveznic, Nemčija blokado Anglije. Kako bo ta velikanska borba izpadla, še ne vemo. Amerika je vprašanje, ki je še odprto, Japonska čaka, da bo deležna plena. Naj se pa zgodi karkoli, vemo slej ko prej, da se bije boj samo za naš vsakdanji kruh. Koliko ga bomo deležni mi, to je vprašanje, ki nas mora danes vse v prvi vrsti zanimati. Dal bog, da bi nam sedanost vrnila vsaj del tistega, za kar nas je opeharila preteklost!

Amerika in lakota v Evropi

Vprašanje kruha postaja za Evropo iz dneva v dan bolj pereče. Kakor ugotavlja bivši ameriški prezident Hoover, grozi lakota zlasti Holandski, Belgiji, Norveški in Poljski, torej 18 milijonom ljudi.

V stiski za kruh je tudi Francija. Zato je naročila v Argentini žito, ki je že bilo natovorjeno na tri grške parnike. Preden pa so ladje s tovorom odplule, je angleška vlada obvestila grško, da bo vse tri ladje s tovorom žita za Francijo zaplenila, kakor hitro zapuste argentinska pristanišča.

Na angleške očitke Nemčiji, da hoče slednja izstradati Francijo, odgovarja nemški tisk, da je naloga Nemčije skrbeti za prehrano svojega naroda. Ako bo Franciji primanjkovalo živeža, si bo morala pač pomagati sama in gledati, kako se bo osvobodila pred dovčerašnjim zaveznikom.

Ta polemika, ki lačnim sicer ne da kruha, je kljub temu zanimiva v toliko, ker vsaj deloma razkriva usodno zamotanost sedanjega položaja. Mali narodi, ki jih je naključje pahnilo v trenje med velesilami, so popolnoma brez moči.

Hoover se baje namerava obrniti na obe vojujoči stranki, da bi se skupno našla pot za pomoč onim deželam, ki jih je zasedla Nemčija. V Londonu trdijo, da doslej takega predloga še niso prejeli. Sicer pa zatrjuje angleški tisk, da je Anglija vedno pripravljena sodelovati z Zedinjenimi državami. Tak načrt pa bi Velika Britanija resno vzela v pretres šele po spremembi režima v Nemčiji. Anglija se namreč boji, da ne bi Nemčija iz Amerike poslanih živil obdržala zase in porabila za predelovanje vojnih potrebščin.

Po zatrdilih nemškega tiska je letos Nemčija porabila en milijon kilogramov krompirja za izdelovanje špirta in bencina.

V tej debati je še zanimiva trditev angleškega tiska, ki opozarja, kako v Nemčiji uradno izjavljajo, kako je angleška blokada brezuspešna, po drugi strani pa vale odgovornost za glad na Anglijo.

Po vsem tem je pričakovati še ostre časopisne polemike med obema taboroma. Pri tem je seveda razumljivo, da niti Nemčija ne more za-

upati Angliji niti ta Nemčiji. Voja pač pomeni izjemno stanje in si tudi sproti ustvarja izjemne zakone, ki vedno pomenijo pravico močnejšega. Zato je prav verjetno, da se bo uresničila ameriška napoved o lakoti v Evropi, čeprav je na svetu dovolj živil in bi bila Amerika pripravljena pomagati. Kakor vidimo, je v takem vzdušju pomoč nemogoča, glavni del gorja pa bodo morali

(kakor vedno v življenju) nositi mali in šibki. To je tudi za nas tehten nauk in opozorilo!

× Zaradi nepredvidenih tehničnih ovir smo do nadaljnega morali odložiti objavljanje podlistkov »Ruski liki« in »Zakladi ruskega gospodarstva« ter prosimo vse cenj. naročnike in čitatelje, da nam pomanjkljivost, ki je nastala brez naše krivde, blagohotno oprostite.

Vojna, Balkan in Rusija

Pričujoča slika nam kaže položaj Anglije, ki je sicer obdana okrog in okrog z morjem, toda ta naravna trdnjava jo ne ščiti pred strahotnimi zračnimi napadi nemških bombnikov. Ob južni obali so razrušene pristaniške naprave, uničena ogromna skladišča in letališča. Angleški bombniki vračajo Nemcem neusmiljeno vsak napad. Vrh se borba na življenje in smrt.

V zadnji številki »Kmetkega lista« smo na podlagi poročil, v kolikor so nam na razpolago, že skušali pojasniti čitateljem, kako velikega pomena je za Nemčijo in Italijo miren evropski vzhod, ako hočeta obe velesili izvesti uspešen napad na Anglijo.

Kakor vse kaže, je vzhod vsaj začasno urejen. Romunija se je sporazumela z Bolgarsko. Verjetno bo še ta teden podpisana pogodba, s katero Romunija odstopa Bolgariji južno Dobrudžo, tako da bosta imeli obe državi medsebojno mejo, kakršna je veljala leta 1912.

Težje je vprašanje nove razmejitve med Romunijo in Madžarsko. Madžari zahtevajo vrnitev Transilvanije, na kar Romuni nikakor ne pristanejo.

Poslanec Maniu, vodja romunske kmetke stranke, je celo predlagal, naj bi sporna pokrajina dobila avtonomijo pod ruskim protektoratom.

Podoba je, da bo vprav zaradi te sporne zadeve ozračje na Balkanu trajno napeto. Ali bo klonila Romunija ali Madžarska? Kakšni so načrti Nemčije in Italije glede tega ozemlja? Kaj poreče Rusija?

Slej ko prej je namreč jasno, da obe totalitarni državi postopata v sporazumu z Rusijo.

Ker se je napad na Anglijo dejansko že začel, je tudi skoraj gotovo vprašanje Balkana med velesilami v načelu že rešeno. Pogajanja, ki so sedaj v teku, so verjetno le odmevi načelnih sklepov.

O napetosti med Italijo in Grčijo poročamo v posebnem članku. Upajmo, da se posreči kljub vsem nevšečnostim ohraniti mir.

Poglavitno je, da se je rešil spor med Romunijo in Bolgarijo. Zdaj bo prišlo še v ospredje vprašanje bolgarskega izhoda na Egejsko morje. Morda je sedanja napetost samo pritisk naše zapadne sosedice na Grčijo v korist Bolgariji. Vsekakor je Balkan voz, ki bo moral biti še pred koncem te vojne razvozljan. Ob tej ugotovitvi želimo samo, da bi se na Balkanu uredila vsa vprašanja brez prelivanja krvi.

Jesenove sadike

proda vsako množino graščina
Boštanj, p. Boštanj.

Ljubljanski velesejem

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo v Ljubljani od 31. avgusta do 9. septembra 1940 jesenska velesejmska prireditve. V splošnem delu bo razstavljeno: strojna in kovinska industrija, fina mehanika; radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava; vozovi, dvokolesa, motorna kolesa, sport; Poljedelski stroji in orodje; lesna industrija, pletarstvo, ščetarstvo, igrače; usnje in galanterija, krznarstvo; papir in pisarniške potrebščine; kemična industrija; živilska industrija; steklo, porcelan, keramika, bižuterija; glasbila; stavbarstvo in gradbeni material; razne novosti. Posebne razstave: Pohištvo in stanovanjska oprema; mala obrt; turizem (prireditve Zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru); razstava motornih in brezmotornih letal ter modelov (priredi Aeroklub »Naša krila« v Ljubljani); aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka (priredi Zaščitni urad Mestnega poglavarstva v Ljubljani); zobna tehnika (priredi Društvo zobnih tehnikov ob svojem 30-letnem jubileju); naša vsakdanja prehrana (priredi Zveza gospodinj); razstava cvetja in zelenjave (priredi Vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani); razstava perutnine, golobov in kuncev (priredi društvo »Rejec malih živali« v Ljubljani); razstava likovne umetnosti. — Za razstavno blago so dovoljene izdatne prevozne, carinske in trošarinske olajšave. Na jugoslovanskih železnicah imajo obiskovalci velesejma brezplačen povratek. Na postajni blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za din 2.—. Ko dobe potrdilo o obisku velesejma, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Velja za dopotovanje od 26. VIII. do 9. IX. in za povratek od 31. VIII. do 14. IX. Na parobrodih Jadranske in Dubrovačke plovitve velja vozna karta nižjega razreda za vožjo v višjem. Na parobrodih Zetske plovitve pa 50% popust na voznini. Razstavni prostor meri 40.000 m². Ljubljanski velesejem ima lepo, prostrano zabavišče, ki nudi obiskovalcem mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn ter dober prigrizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne gledališke predstave »Totoega teatra«. Tekmovanje jugoslovanskih harmonikarjev, ki je na Ljubljanskem velesejmu že tradicionalno, bo v nedeljo 8. septembra 1940. Za obiskovalce velesejma (izvzemši imetnike permanentnih legitimacij za Ljubljano) je uprava pribavila lepo število izbranih daril (motorno kolo, radio aparat, živalni stroj, harmonika, mnogo koles, preproge, pohištvo, brzoparilnik, otroški voziček, večje število ur, vino, žganje, pivo, rogaška slatina, kravate, izleti s parnikom v Kotor ter številna bivanja v kopališčih, letoviščih in zdraviliščih). Darila bodo izrečana 9. septembra na velesejmu.

Raketni topovi

V sedanji vojni se pogosto govori o raznih novih vrstah orožja, ki ga prva uporablja zdaj ta, zdaj ona vojska. Tako bodo našim čitateljem brez dvoma še v spominu magnetne mine, ki so skrajna Angležem prizadejale občutno škodo. V napadih na trdnjave smo slišali o dveh vrstah novih bomb. Prva je bila »bomba v bombi«. Ko je zunanja bomba že zavrtala v kak objekt luknjo in se razletela, je iz nje padla v nastalo votlino druga bomba, ki je eksplodirala šele sedaj in v notranjosti objekta toliko bolj temeljito opravila svoje razdiralno delo. Druga vrsta bomb, ki so jih uporabljali prvi Rusi ob napadu na Mannerheimovo črto, je bila razen z razstrelivi polnjena še z neko kislino, ki ob udarcu bombe razvija tolikšno toploto, da raztopi jeklo in cement. Proti takemu orožju so seveda vse velikanske podzemne trdnjavske zgradbe brez pomena.

Danes je seveda še težko reči, koliko veličine daje tem in drugim novim vrstam orožja razgreta

domišljija, nikakor pa ni mogoče zanikati dejstva, da vojna tehnika naglo napreduje in si po vseh državah prizadevajo, kako bi tehnično nadkrilili nasprotnika in ga tako spravili na tla.

Sedaj poročajo iz Amerike o novem angleškem orožju, ki ga Angleži na kopnem in na ladajah uporabljajo proti nemškim letalom. To novo orožje so neke vrste raketni topovi. V raketah so zložene jeklene mrežice. Ko rakete v bližini letal eksplodirajo, se mreže razprostoro. Po angleških trditvah so se že vijaki nekaj nemških letal zapletli v take mreže, nakar so seveda letala bila lahko takoj sestreljena.

Razen tega so Angleži uvedli nove brzostrelne topove. Tako top ima po več strelnih cevi, tako da oddaja hkratu po cele salve granat. Granate so sicer majhne, dolge komaj po 2 in pol do 3 centimetre, pač pa so silno občutljive in eksplodirajo že ob količkah močnejšem odporu.

Hkratu s tema dvema vrstama novega orožja so Angleži jeli uporabljati v vojski na kopnem zelo lahke strojnice, ki jih je v velikanskem številu angleški vojski dobavila Amerika. Podrobnosti o tem orožju za sedaj seveda še niso znane.

Doma in drugod

PRVOROJENEC KNEZA PAVLA STOPIL V VOJSKO

Minister vojske in mornarice armijski general Nedić je izdal naslednjo naredbo:

»Junaki! Njegovo Vis. knez namestnik je izrazil svojo visoko željo, da bi se njegov sin — prvenec Nj. Vis. knez Aleksander na dan svojega 17. rojstnega dne uvrstil v našo hrabro vojsko. Izpolnjujoč to željo odrejam, da se Nj. Vis. knez Aleksander uvrsti v 3. eskadron 7. konjeniškega polka kneza Pavla. S tem izpolnjujem željo Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, da bi se ohranila tradicija doma Karadjordjevičev, da bi tudi njegov prvenec obenem z vami, junaki, v vaših vrstah izpolnil svojo dolžnost do Nj. Vel. kralja, naroda in domovine. Živel dom Karadjordjevičev! Živela hrabra jugoslovenska vojska!«

SEJA VLADE V ZAGREBU

Na obletnico sporazuma, ki sta ga sklenila Dragiša Cvetković in dr. Vladko Maček je napovedana seja vlade v Zagrebu. Ob tej priliki bodo izdane tudi nekatere uredbe, ki naj bi povečale državno vmešavanje v privatno gospodarstvo, povečalo vpliv države na Narodno banko, spopolnitev uredbe o pobijanju draginje, določitev cen žitu in kruhu ter uvedba kart na živila. Vse te uredbe naj bi odpravile zmešnjavo, ki vlada danes na gospodarskem, finančnem in trgovskem polju.

Omenja se tudi razpis notranjega posojila, ki naj služi za financiranje javnih del v pasivnih krajih.

S posebno uredbo bo povečana kontrola uvoza tudi iz klirinških držav. Direkcija za zunanjo trgovino bo vodila točno evidenco o količinah in cenah uvoženega blaga.

Spremenjena bo tudi uredba o minimalnih mezdah in se bo poskušalo urediti odnošaje med delom in kapitalom. Govori se celo o enotni delavski strokovni organizaciji, ki naj bi bila ustanovljena na federativni podlagi. To strokovno organizacijo delavcev bi sestavljale: Jugoras, Hrvatski radnički savez in Križmanova Zveza združenih delavcev. Hrvati se o tej nameri še niso izjavili. Najbolj se pa poteguje za razpust vseh svobodnih delavskih organizacij, Zveza združenih delavcev, ki je bila prav za prav s tem namenom ustanovljena, da bo dobila od JRZ monopol v delavskih socialnih ustanovah, kar se je tudi točno zgodilo.

Kakih globljih sprememb sedanjega gospodarskega sistema, ki je povzročil anarhijo in bedo po vsem svetu, ne bo. Niti se ne govori več o kakem korporativnem sistemu po italijanskem vzorcu, niti ne bo uveden nemški totalitarni sistem. Tuj kapital bo ostal lastnik naših prirodnih bogastev še naprej.

PODPORE VOJAŠKIM OBVEZNIKOM

Ministrski svet je izdal dopolnilno uredbo o podpori svojcev vojaških obveznikov, ki so poklicani na orožne vaje. Po tej dopolnilni uredbi se bodo podpre izplačevale še tri mesece po smrti, če ne uživa svojec kakšne druge podpore. Prošnjo za podporo mora vložiti samo ob-

veznik potom svoje vojaške komande. Vojaška oblast dostavi prošnjo občini. Tu se prošnja opremi z izjavo oseb, ki bodo uživale podporo, na kar se odpošlje okrajnemu sodišču. Gospodarski odbor pri okrajnem sodišču mora prošnjo rešiti v treh dneh in izdati odlok o rešitvi. Podpore se nakazujejo potom Poštne hranilnice.

PRIZAD IN KORUZA

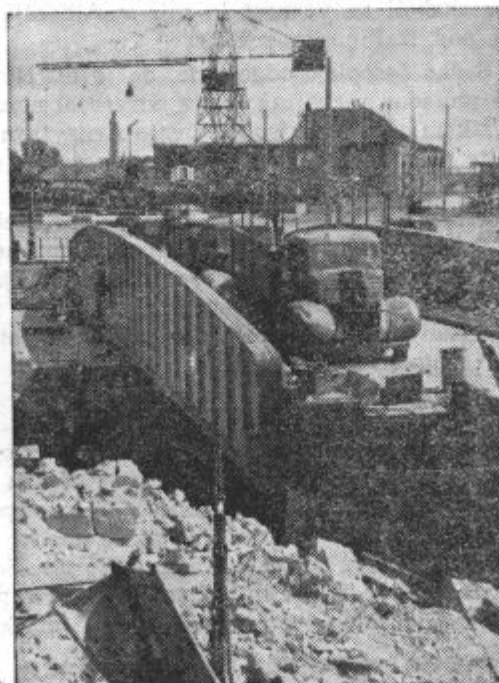
Kr. banska uprava sporoča vsem interesentom za koruzo, naj se ne obračajo na Prizad, ki ne prodaja koruze interesentom. Vso koruzo, ki jo bo Prizad eventualno kupil ali uvozil, bo Prizad dal na razpolago državnim oblastvom, torej za Slovenijo kr. banski upravi. Ker Prizad doslej ni mogel nakupiti domače koruze, je tudi ni mogel odstopiti kr. banski upravi. V primeru, da bo Prizad uvozil koruzo iz inozemstva in jo dal na razpolago banski upravi, bo banska uprava takoj obvestila vse prizadete.

ORGANIZACIJA POMOŽNE VOJSKE

Minister vojske in mornarice je izdal naslednjo uredbo o organizaciji pomožne vojske:

Na osnovi členov 1, 10 in 51 uredbe o pomožni vojski državne obrambe ter členov 1 in 16 zakona o državni obrambi, odrejam, da se med obveznike pomožne vojske uvrste:

1. vsi moški rojeni leta 1923 ali prej, dokler ne vstopijo v stalni kader,
2. vsi moški, ki so stalno nesposobni in zato plačujejo vojnico in so sposobni za dela v smislu uredbe o pomožni vojski državne obrambe,
3. vsi moški, rojeni leta 1889 in prej do dovršenih 70 let starosti, kolikor so sposobni za umsko delo,
4. rezervni oficirji, rezervni vojni uradniki in obvezniki vojne sile, ki so osvobojeni ali bodo

V pristanišču Le Havre je vojna povzročila takšno razdejjanje.

osvobojeni od pozivov v vojne edinice v mobilnem ali vojnem stanju, dokler bo to potrebno, in sicer: a) za posle v prometni ter pošto-brzojavno-telefonski službi, b) za dela v podjetjih, delavnicah in rudnikih, ki so popisani na osnovi potreb državne obrambe in c) za dela v državnih in samoupravnih uradih, zavodih in ustanovah,

5. moški v starosti nad 65. odnosno 70. let, ki se kot prostovoljci sami žele uvrstiti v pomožno vojsko in

6. ženske od 17. do 50. leta starosti za opravljanje kmečkih del, ki jih ni mogoče odlašati.

Uvrščenje teh obveznikov v pomožno vojsko bo odrejeno, kadar bo to potrebno.

PRAZNIK RADIČEVE SMRTI

Uradno glasilo Hrvatske seljačke stranke »Seljački dom« predlaga naj bi se 8. avgust kot dan smrti Stjepana Radića proglasil za narodni in državni praznik na ozemlju banovine Hrvatske.

KAJ JE POTREBNO NAJPREJ SPREMENITI

Mnogo se govori in piše o političnih in gospodarskih reformah, ki jih je potrebno izvesti v naši državi, da se prilagodimo novo nastalim razmeram v Evropi. Glasilo vseučiliškega profesorja v Beogradu dr. Ilića, ki je sodeloval tudi pri sestavi uredbe o sporazumu, piše v zadnji številki sledeče o raznih reformah, ki so najbolj potrebne:

»Državna uprava bi morala biti sluga naroda, ne pa narod sluga državne administracije. Sluga naroda pa bo postala državna uprava šele takrat, ko bo prenehala biti služkinja strank. Dokler bodo izpostavljeni naši uradniki večni nevarnosti, da bodo preganjani zato, ker ne izpolnjujejo slepo zapovedi strankarskih pisarn, tako dolgo ne bomo imeli zdrave in poštene državne uprave.

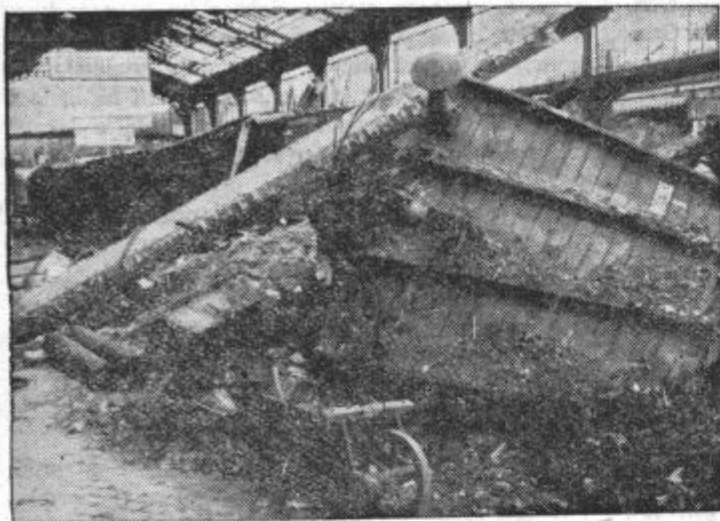
Pri nas se sedaj mnogo govori o reformah. Med najbolj potrebnimi je uredba, da naj služi državni upravni aparat samo narodu in državi. Stranke na vladi naj izvajajo svoje strankarske cilje in programe ne preko državnega aparata, temveč preko svojih organizacij kakor morajo to delati stranke, ki so v opoziciji.«

PRIJAVA PITANIH SVINJ

Direkcija za zunanjo trgovino je pozvala vse proizvajalce in one, ki se bavijo s pitanjem svinj, da ji do 15. avgusta prijavijo (na naslov Beograd, poštni predal 818), koliko imajo pitanih svinj preko 160 kg žive teže. V prijavi morajo navesti: 1. kakšne so cene svinjam v njihovem kraju, in sicer pitanim svinjam ter nepitanim svinjam, 2. ime in priimek lastnika svinj; 3. stanovanje (občina srez); 4. kraj, kjer se gojijo svinje (občina, srez); 5. ali je lastnik svinj organiziran proizvajalec odn. rejec, ki pita svinje, ali zadružnik; 6. v kateri organizaciji proizvajalec je organiziran; 7. koliko ima pitanih svinj; 8. od kdaj ima svinje v reji, 9. koliko ima še nepitanih svinj, ki jih namerava pitati zaradi prodaje, 10. kdaj je pričel pitati svinje in kdaj bodo primerne za prodajo. Prijaviti je le vagon, se lahko združijo in predložijo skupno prijavo svojih svinj v direkciji za zunanjo trgovino. Kmetijske in živinorejske zadruge lahko izvrše prijavo za svoje zadružnike. Morajo pa točno navesti imena in naslove svojih zadružnikov, katerih svinje prijavljajo. Gornji podatki so potrebni direkciji za zunanjo trgovino, da lahko ugotovi, s kakšnimi količinami pitanih svinj bomo v posameznih mesecih razpolagali.

PRIJATELJI SOVJETSKE RUSIJE

V Ljubljani se je osnoval pripravljalni odbor Društva prijateljev Sovjetske Rusije. Odbor je pred enim mesecem vložil društvena pravila ljubljanski policiji v odobritev. Uprava policije je sedaj predložena pravila odklonila. Pripravljalni odbor se je razšel.

Levo: Porušena železniška postaja v mestecu Evreux
Desno: Po zavzetju Narvika so zmagovite čete priredile parado

Oblaki nad Švico

Med evropskimi otoki miru v sedanjem vharju je tudi Švica, ki vestno in malone ljubo-sumno bdi nad svojo nevtralnostjo. Kljub vsej tej skrbnosti pa vendar — kakor bi rekli po domače — stoji Švica vedno z eno nogo v grobu. Vsaka najneznatnejša malenkost jo lahko proti njeni volji potegne v vrtinec. Spričo takega položaja je vrhovni poveljnik švicarske vojske baje tudi že zahteval proglasitev splošne mobilizacije.

Alpskega človeka, kakršen je švicarski državljani, si navadno mislimo mirnega in treznega, ki ne naseda govoricam kakor kak vročerkven južnjak. Kljub temu morajo najuglednejši švicarski listi nastopati z vso odločnostjo proti nesmiselnim govoricam, ki tudi švicarskim odgovornim krogom po nepotrebnem povzročajo skrbi in neprijetnosti. Prav iz tega nastopa švicarskih listov lahko vidimo, kako v ovzdušju živčne vojne tudi v sicer mirni švicarski krvi bujno poganjajo cvetke domišljije. Seveda je verjetno, da gorostasnosti širijo ljudje, ki so v službi tuje propagande, kakor naglašajo tudi sami švicarski listi.

Med govoricami navajajo zlasti ono, češ da je nemška vlada zahtevala od švicarske zvezne blagajne, naj ji da na razpolago svoje kovinske rezerve. Dalje, da je zahtevala Nemčija od Švice,

naj ji izroči tri četrtine svoje rogateg živine in drobnice ter vse zaloge surovin.

Vse te govorice označujejo listi za brezvestne izmišljotine, razumljivo pa je, da taki glasovi — pa naj so tudi brez vsake podlage — povzročajo doma vznemirjenost in razburjanje, v tujini pa seveda neprijetne odmeve. Zato je skoraj naravno, če so našle razne govorice tudi za Švico neljube odmeve v italijanskem tisku. Tako piše neki ugleden italijanski list, da vladne izjave v Bernu o švicarski nevtralnosti niso v nobenem soglasju s pisanjem nekaterih švicarskih listov. List celo poziva Italijane, naj odločno odgovorjajo na napade v švicarskem tisku brez ozira na morebitne konflikte (zapletljaje ali spopade). Na koncu list opozarja na to, da utegnejo pogosto prav neznatni vzroki roditi velike posledice.

Vse to nam samo priča, da v današnjem ozračju tudi tako svobodoljubna in miroljubna dežela, kakršna je Švica, ni zavarovana pred neljubimi presenečenji. Vprav v noči od 13. do 14. t. m. so neznana tuja letala preletela švicarska mesta Bern, Ženevo (sedež Društva narodov) in Lausanne. Taki obiski v tako napetem ozračju pomenijo oblake, o katerih je težko reči, kaj prinašajo.

NAPETOST MED ITALIJO IN GRČIJO

Na albansko-grški meji je bil te dni ubit poglavar nekega albanskega plemena Hodža. Njegovo truplo so našli brez glave. Italijansko časopisje trdi, da so zločin izvršili grški plačanci, ki so Hodžo umorili in njegovo glavo od-

nesli v Grčijo. V Italiji je vest o uboju albanskega prvaka povzročila veliko razburjenje. Na grški račun padajo očitki, da se po njenem ozemlju skrivajo angleški agenti, ki poskušajo zanetiti nemir med albanskimi plemeni. Italija ne bi mogla trpeti še nadalje takih slučajev, ker mora skrbeti za varnost in mir v Albaniji, ki stoji pod italijansko zaščito.

Grško časopisje odgovarja, da je bil Hodža čisto navaden razbojnik, ki je povzročal nemire na grškem ozemlju, kjer prebivajo Arnavti in da je bila na njegovo glavo razpisana posebna nagrada.

Vso grško javnost pa je silno razburil težak dogodek na morju, kjer je bila potopljena neka grška vojna ladja. Angleži so osumili italijansko podmornico, da je torpedirala grškega rušilca. Italijani pa to vest zanikajo. Napetost med Grčijo in Italijo raste.

GOSPODARSKE IZGUBE FINSKE

Gospodarske ustanove na Finskem so ocenile, da je finska industrija zaradi vojne in po mirovni pogodbi s Sovjetsko Rusijo pretrpela škodo, ki dosega 2 milijardi finskih mark. V okrajih, ki jih je morala Finska odstopiti Sovjetski Rusiji, je 75 večjih tovarn, katerih skupno vrednost cenijo na 1.6 milijarde finskih mark.

VELIKI MANEVRI RUSKE VOJSKE

Ruska vojska je pričela z velikimi jesenskimi manevri v raznih delih države. V Moskvi bodo vežbe ruske vojske trajale samo tri dni. Ob Volgi so se pričeli manevri z nalogo, da pre-

skušajo napade na betonske utrdbe. Prav taki manevri se vrše tudi v Srednji Aziji in ob turški meji. V prvi vrsti preskušajo skupne operacije med letalstvom, tanki, motoriziranimi četami in pešadijo. Letnika 1920 in 1921 sta vpoklicana na dvoletno vojaško službo.

Čitajte in naročajte »KMETSKI LIST«!

Pivarov Draš

Kaj se hoče! Siromaku, kakor je bil, so se raču ni temeljito zaobrili. Na praznik pred koncem leta se je skozi belo noč za vasjo dvignil požar. Preden so prihiteli vaščani, je Draševa koča s kozo vred zgorela. Draš pa je drhteč od mraza, ves opečen jokalo na pogorišču.

Po nesreči Draš ni več mislil na novo kočo. Nenadna nesreča ga je popolnoma strla. Preselil se je v tujo kočo, njegova zemlja pa sameva tam izpod Strmca; vse njegovo trpljenje, vsi žulji in vsi grehi pa mu niso v življenju ničesar koristili. Njegova življenjska pot je bila ena sama krivica, eno samo trpljenje, kar ga je navajalo, da je včasih napravil krivico tudi drugim. Sedaj izrabljen in utrujen od dela, Pivarov Draš živi v tuji koči. njegove zgrbljene ustnice pa večkrat šepetajo tiho prošnjo:

O, Bog! Reši me trpljenja in daj boljše življenje onim, ki prihajajo... O, Bog! Oprosti mojim grehom...

Tako moli Draš in čaka dne, ko bo konec njegovega trpljenja. Sedemdeset let ima na grbi. Sedemdeset let samih trpkosti, zaničevanja in težkega garanja, za katerega nikdar ni prejel plačila.

Jaz trdno verujem, da je Bog takšnemu trpinu odpustil. Verujem, da je njegova tiha prošnja našla odmev in da bo zanimcem življenje bolj milostno.

Draševe zgarane roke drhte in se zopet dvigajo k molitvi. Iskreno moli Draš, v njegovih očeh pa se mu vrti zemlja izpod Strmca.

Reši me, gospod, trpljenja! Daj drugim boljše življenje, odmeva iz njegove njive, kadar mu usta šepetajo molitev... V njem se še vedno bori hrepenenje po zemlji, ki bo njegovo edino veselje, njegova edina in zadnja uteha... Tako, v mislih ti zrem v oči, Draš! Stejem tvoje brazde na licu, v duši pa se mi vzbuja enaka bolečina, kot jo nosiš ti, Draš, v svojem utrujenem telesu.

Daleč nekje nad obema pa se dvigajo nove svetle zarje, dvigajo se novi upi in nade in se odbijajo v tvojem zgrbljenem licu.

Konec.

Takole nalagajo tovor na prevozno ladjo.

Kaj se godi po svetu

INDOKINA

Japonci so zbrali pred Indokino 100 vojnih ladij in 300 letal. Francija je pripravljena braniti svoje kolonije in se upreti vsakemu napadu. Na mejah Indokine se pa zbira tudi kitajska armada in nekaj njenih čet je že prekorčilo mejo. Kitajci so trdno odločeni preprečiti vpad Japoncev v Indokino. Japonska vztraja na zahtevi po vojnih oporiščih v Indokini. Med Francijo in Japonsko se vrše pogajanja o japonskih zahtevah.

LETALSKI NAPADI NA ANGLIJO

Nemški letalski napadi so se pretekli teden z dneva v dan stopnjevali. Celi roji lovskih letal in bombnikov so se dvigali in v valovih preletavali Rokavski preliv ter metali bombe na angleška pristanišča, skladišča in železniške naprave. Po sto, dvesto do 250 letal je sežalo smrt in razdejanje na Angleški obali. Najstrašnejši napad je bil izveden pretekli petek, ko je blizu 3000 lovcev, bombnikov in strmoglavcev napadlo glavne angleške vojne luke in bombardiralo vojaške naprave v okolici Londona. Angleško obalo je branilo več tisoč letal in sestrelilo okoli 170 nemških lovcev in bombnikov.

AMERIŠKA POMOČ EVROPI

Bivši predsednik Združenih držav Herbert Hoover, ki je prevzel vodstvo akcije za oskrbovanje prebivalstva na Norveškem, Nizozem-

skem v Belgiji in zasedeni Franciji z živežem, je izjavil, da grozi milijonom Evropejcev lakota, če se ne bo nemudoma nekaj ukrenilo. Angleška blokada naj se v toliko omili, da bodo mogle ameriške ladje dovažati živež v okupirane države.

V merodajnih angleških krogih ostro kritizirajo izjave Herberta Hooverja glede prehranjevalnih razmer v Evropi. V teh krogih namigujejo, da Anglija ne bi mogla dovoliti, da bi Zedinjene države dobavljale živež Franciji, Bel-

V pristanišču Antwerpenu se zopet razvija normalni promet.

Pozor na položnice!

Tudi v današnje številko »Kmetkega lista« smo priložili nekaterim zamudnikom poštne položnice ter prosimo vse one, ki so jih prejeli, da zamujeno naročnino zanesljivo do konca tega meseca poravnajo.

Zabkar Janez:

Oj, naše dekle!

Prav videlo se je na Pepci, kako so materine besede na ubogo dekle pomirjevalno vplivale.

Čez čas je objel njeno telo zdravilen in trden spanec.

Lep dan; poln sonca. Plaho je hodila Pepca pol koraka za materjo. Tik za njima je stopal moško stric in venomer nekaj mrmral.

»Tak molči že, neroda! Saj nisi na pašniku!«

»No, no! Kaj pa jergaš, Pepa! Pa vendar ne morem biti miren, ko grem na tako važno pot. Pomisli vendar: petinšestdeset jih bom je seni, pa še nakdar nisem hodil po sodnijah. Zdjaj pa kar naenkrat; in to radi take preklete copernice kot je ta beštja, ta Starverica!«

Ura je udarila ravno pol devete. S tesnobo v srcu je vstopila Pepca v sodnijsko zgradbo.

Danes po dolgem času bo spet videla Magdo. Telo boleznj še vedno ni prav pretolklo. Pepca je bila vsa upadla in še vedno jo je včasih v spanju nekaj mori podobnega mučilo.

Na hodniku je že vse tri pričakoval odvetnik, ki je imel na debeli glavi močne, s črnim obrobene naočnike.

Če ne bi urno priskočil stric, bi Pepca padla na kamenit hodnikov pod. Magdo je namreč kar nenadoma zagedala.

»Le korajžo, gospojice!« se je nasmehnil tolsti advokat in ji ponudil roko.

Sodni služitelj je zaklical Pepčino ime:

»Jožefina Grabar!«

Skupno z odvetnikom je stopila v sodno dvorano.

Skozi velika okna je prijazno sijalo sonce. Vprav pred mizo, za katero so sedeli trije v črno oblečeni sodniki, je padal svetel sončni pramen.

In vanj je stopila Pepca. Prijazen gospod, sedeč v sredini, jo je vprašal po rojstnih, osebnih in rodbinskih podatkih.

Vsa plaha je Pepca odgovarjala. Včasih jo je moral k odgovoru vzbuditi celo odvetnik.

Potem je gospod v sredini s fino, premišljeno kretnjo počasi snel naočnike.

»Zdaj nam pa povsem mirno in počasi od začetka do konca povejte, kako ste prišli k lekarnarju Starverju v službo in kako je bilo tisto med vami in lekarnarjevo sestro. Toda že zdaj vas strogo opozarjam, da morate tule pred nami govoriti samo čisto resnico. Drugače boste kaznovani,« je s priljudnim glasom pozval sodnik Pepco k izpovedi.

Pepca je gospodom poltiho izpovedala vso svojo zgodbo. Večkrat se ji je pripovedovanje zataknilo in moral ji je pomagati sodnik ali odvetnik.

Tudi priče so zaslišali in zlasti mati s stricem je povedala, da se je pripeljala v Bosansko Dubico zato, ker ji hči niti na pismo o očetovi smrti ni odgovorila. Zasumila je tedaj, da nekaj ni v redu. Prav tako njen brat, Pepčin stric.

»Ko sva stopila v hišo Starverjevih, je pri štedilniku stalo neko tuje dekle in nama reklo, naj se kar pobereva. Da nima časa gospodična Magda ukvarjati se z nama.«

Moj brat tule je tedaj skoro pobesnel. Zatulil je, da zahteva izjavo in pojasnila o nečakinji. Vsa hiša je priletela vkup. Na čelu vseh vprav onegava Magda. Mirno in zaničljivo je dejala, naj si Pepco kar tam iz kamre

giji, Norveški in drugim okupiranim pokrajinam, ker bi to pomenilo prelom njene blokadne politike, ki je Anglija ne bi mogla dovoliti niti v primeru, ako bi nevtralne države jamčile, da se bo živež res uporabil zgolj za prehrano civilnega prebivalstva teh pokrajin.

ANGLIJA SE UMIKA IZ KITAJSKJE

Vsled vedno večjega nasprotja med Anglijo in Japonsko in vsled vojne v Evropi je Anglija umaknila svoje vojaštvo iz kitajskih garnizij. V Šanghaju so prevzeli varstvo angleške posesti ameriški vojaki. Toda Japonska pričakuje, da bodo tudi ostale vojskujoče se države umaknile svoje čete iz Kitajske, zlasti Francija.

BRITSKA SOMALIJA

Italijanska ofenziva v Afriki brez posebnih težav napreduje in italijanske čete so že osvojile večino ozemlja Britanske Somalije. Približujejo se že glavnemu obmorskemu mestu Berberi, ki ga smatrajo za ključ v Adenski zaliv in odtod v Rdeče morje. Italijanskim četam povečuje vojvoda Aosta.

Britanska Somalija meji na Francosko Somalijo in leži v Adenskem zalivu pri vходу v Rdeče morje. Britanska Somalija meri 176.000 kv. km. in ima 350.000 prebivalcev. Domačini se bavijo z živinorejo in trgovino. Dežela je bogata na rudah. V Berberi se križajo vse karavanske ceste iz cele Somalije in slove zaradi tega berberski sejmi, kamor prinese domačini na prodaj svoje pridelke in izdelke.

DOBRUDŽA

Vsa Dobrudža obsega 23.262 kv. km. Južna Dobrudža, za katero se vrše v tem času dokončna pogajanja med Bolgarijo in Romunijo meri 7.662 kv. km. Prebivalstvo Dobrudže je znašalo l. 1920. 693.319 duš. Pestra slika narodnosti je sledeča: Bolgari, Rumuni, Rusi, Grki, Armenci, Nemci, Turki, Tatari, Čerkezi, Zidje in Cigani. Bolgarov je 183.000, Rumunov 83.000 slede druge narodnosti z manjšim številom prebivalstva. Dobrudža je zelo plodna in predstav-

vzameva. Da je bolna, je dejala. Brat jo je vprašal, kaj ji je. Najbrže, da se je s kom spečala. Midva sva molčala in uredila vse potrebno, da odide Pepca od Starverjevih. Med blodnjo sva izvedela za vso njeno žalostno storijo in sklenila sva, da predava zadevo visokemu sodišču.

To je vse, kar mi je povedati.«

Prav tako je povedal stric. Tu pa tam je kakšno krepko pribelil in gospodje so ga morali nekajkrat opozoriti, naj se obnaša dostojneje.

Naposled je vstopila v sodno sobano Starverjeva Magda. Spremljala sta jo brat in advokat. Vso zadevo je pokazala popolnoma v drugi luči, da je Pepco kar groza stresala, če bi bilo vse tako res, kot ji je slabosti nataknila zlobna Magda.

Zadnji je nastopil zdravnik in izpovedal, da je moral Pepco najbrže nekdo silno mučiti, da so ji odpovedali živci. Ko je vse priklopilo do viška, se je je lotila živčna groznica, ki zna zapustiti svoje posledice celo življenje.

Sodniki so se šli posvetovat. Čez dobre pol ure so se vrnili in sodnik iz sredine je razglasil sodbo, s katero je bila Magda Starverjeva obsojena na pet mesecev zapora, ker je sadiščno in »z zlobnim namenom ugonabljal telesno in dušno zdravje Jožefini Grabarjevi.« Po prestani kazni jo bo sodišče oddalo v kak zavod za umobolnike. Grabarjevi Pepci je dolžna poravnati petnajst tisoč dinarjev za vse prestano.

Sonce je z razkošnostjo metalo v naravo cele šope žarkovja.

In v to sonce je sredi med materjo in stricem nasmevano stopala Pepca v svetli dan.

KONEC

lja pravo žitnico za Bolgarijo. Tudi živinoreja je močno razvita.

GROZNA LETALSKA NESREČA

Dominion Avstralije je zadela huda letalska nesreča, ki je zahtevala življenje treh avstralskih ministrov in šefa avstralskega generalnega štaba.

Med žrtvami sov. ojni minister Street, letalski minister Fairbairn, minister za letalsko proizvodnjo in šef generalnega štaba Wight, dalje podpredsednik eksekutivnega odbora vlade Gulitt in še nekaj drugih potnikov, tako da je skupaj deset smrtnih žrtev.

ODPRAVLJENI KOMISARJI

Predsednik Sovjetske zveze Kalinin je nedavno podpisal ukaz, s katerim se odpravljajo mesta političnih komisarjev v ruski vojski in mornarici. Njih dolžnosti bodo odslej opravljali poveljniki prizadetih enic vojske in mornarice.

V ukazu je ta ukrep utemeljen s trditvijo, da bo na ta način dosežena popolna enotnost v sovjetski vojski in mornarici.

Iz naših krajev

× Za vojaškega atašeja v Moskvi je bil imenovan artelerski polkovnik za generalštabne posle Žarko Popović.

× Člani sovjetske trgovinske delegacije so položili na grobu Neznane vojaka na Avali venec. Prav tako so se odpeljali na Oplenac in se tam poklonili spominu kralja Aleksandra Zedinitelja in položili venec na njegov grob.

× Trgovinski minister dr. Andres je razpustil svet Zbornice za trgovino, obrt in industrijo ter imenoval za komisarja generalnega ravnatelja kreditnega zavoda v Ljubljani Avgusta Tostija.

× Prosvedno ministrstvo je odobrilo ustanovitev nemške gimnazije v Beogradu. Prav tako je odrejeno, da se bo pričela že s prihodnjim letom učiti v vseh naših srednjih šolah italijanščina. Ure nemškega pouka pa se bodo poštevile.

× Člani poslaništva SSSR so se nastanili v hotelu »Union« v Beogradu, Kosovska ulica. V prvem nadstropju so pisarne, v ostalih nadstropjih pa stanovanja.

„EKONOM“

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilnega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo op. karne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

× Na Sušaku je odvažal voznik Dimiter Ban zemljo v morje. Na obrežju sta mu zdrknika konja z vozom vred v morje in utonila. Voznik trpi škodo din 17.000, ki mu je ne bo nihče povrnil.

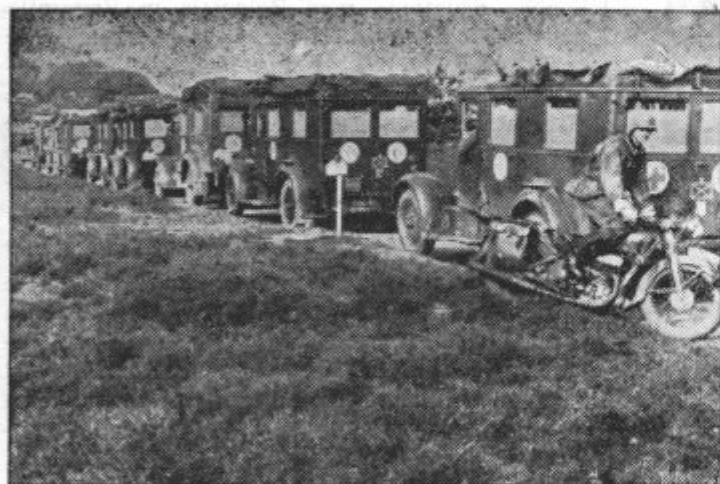
× Trojčke je rodila v novomeški bolnici žena banovinskega cestarja Marija Klemenčičeva iz Krušice. Vsi trije so dečki. Mati in novorojenčki so zdravi.

× Novi kolodvor na Sušaku, ki so ga pričeli lansko leto graditi je že pod streho. Začetkom prihodnjega leta bo kolodvor izročen svojemu namenu.

× Novo postajno poslopje je bilo v nedeljo izročeno prometu na Otočak—Brezje.

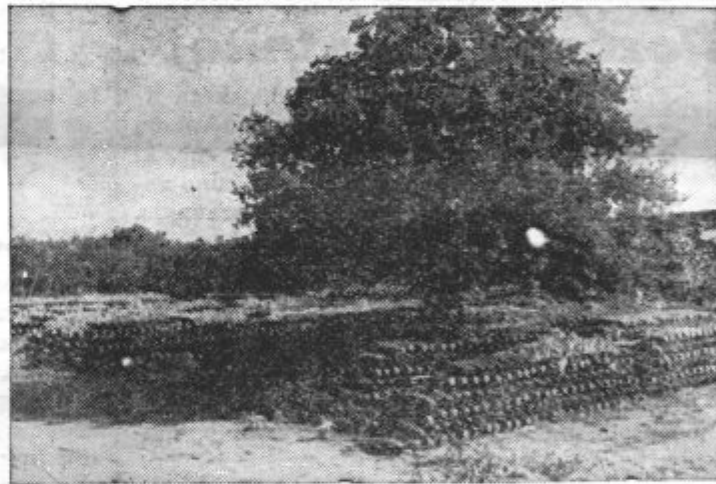
× Zamenjava starih kovancev. Stari kovanci po 50 din so prišli ob veljavo 16. avgusta. Do tega dne jih je zamenjavala z novimi kovanci Narodna banka. Prav tako bodo izgubili veljavo kot zakonito plačilno sredstvo: stari 1 din kovanci 20 oktobra 1940; stari 20 din kovanci 30 oktobra 1940; stari 50 parski 16. febr. 1941; stari 2 din 16. febr. 1941; stari 10 din 28. febr. 1941.

× Pred sodiščem za zaščito države so bili obsojeni: Ivančič Anton iz Podbrda na tri leta robije in triletno izgubo častnih pravic; Kravanja Ferdinand z Jesenic na štiri leta robije in štiriletno izgubo častnih pravic; Knez Alojz iz Marijinega Celja na pet let robije in petletno izgubo častnih pravic. Na zgoraj navedene obsojence je notranje ministrstvo razpisalo 100.000 din nagrade, kdor jih vse tri dobi in prijavi oblastem.

Levo: Sanitetni avtomobil za bojiščem

Desno: Takšne zaloge granat so dobili Nemci od premagane vojske

Mihajlo Šolohov:

Oče

Sonce je utrujeno mežikalo skozi blede, zelenkasto grmovje, ki je raslo na koncu kozaške vasi. Nedaleč od selišča leži na vodni gladini Dona majhen brod, s katerim sem se nameraval prepeljati na drugo stran donske obale. Koračil sem po mokrem pesku, iz katerega se je dvigal duh po gnilobi, podoben tistemu po trhljih in mokrih drveh. Pot se je skozi grmičevje vlekla v takih vijugah in vijugah, da se mi je zdelo kot bi bil spletel zajčvo sled. Veliko in rdeče sonce, s svojim rdečkastim kolobarjem za vasjo, je počasi zahajalo in za menoj je v smeri proti kozaškemu selišču skozi gozdove padal na zemljo blede somrak.

Brodec je bil v pristanišču in okrog njega je šumela svetlikasta voda. Vesla so lahko poskakovala in pri jermenju komaj slišno škripala. Brodar je grebel z lopato po čolnovem dnu, ki je bilo poraslo z mahom. Metal je iz čolna vodo. Dvignil je glavo, me strmo pogledal in zlovoločno zagodrnjal:

»Bi rad preko? Takoj bom gotov, dotlej pa ti odveži čoln.«

»Bova lahko sama preveslala?«

»Poskusiti morava. Poglej, mrak se vedno bolj gosti. Kdo vé, mogoče bo še kdo prišel.«

Med tem si je zavihaval hlačnici, me še enkrat pogledal in dejal:

»Vidim: tujec si. Iz našega kraja nisi. Kako si zašel sem?«

»Od vojakov se vračam.«

Človek je položil svojo kapo v čoln, vrgel glavo proti tilniku, da so mu padli na teme lasje, podobni črno pretkanemu kavkaškemu srebru. Namignil mi je in pri tem pokazal svoje izgledane zobe:

»Greš na dopust ali takole — tajno?«

»Demobiliziran sem. Moj letnik je odpuščen«

»Tako, tako, torej rezervist...«

Sedla sva k veslom. Igraje naju je gnal Don ob obali v mlado grmičevje poplavljenega gozda. Z značilnim šumom je zadevala voda ob prednji del trhlega čolna. Brodarjeve gole noge, prepletene z modrimi žilami, so kazale močne mišice. Od hlada posineli podplati so se vsled upiranja ob polzko čolnovo dno oblatili. Roke so bile dolge in koščate, prstni sklepi pa so imeli obliko močnih vozlov. Ves mršav in ozkih ramen je stalno upognjenih pleč veslal in veslo je uslužno rezalo valove ter se globoko zadiralo v vodo.

Slišal sem enakomerno in nemoteno človeško dihanje. Iz njegove pletene volnene srjace je zaudarjalo po znoju, slabem tobaku in

sveži vodi. Nenadejano je izpustil veslo in se obrnil k meni:

»Izgleda, da ne bova prišla nikamor naprej. Tule v gozdu naju bo zgnetla voda. Nerodna zadeva!«

Močan vodni sunek je naglo udaril ob čoln.

Čoln je plul zdaj v spremenjeni smeri. Naravnost proti grmičevju in poplavljenemu gozdu. Pol ure kasneje sva obsedela med drevjem. Vesla so bila polomljena. V jermenju so poskakovali sem in tja njihovi žalostni ostanki. Skozi razpoko na dnu je šumeče vdirala voda.

Spravila sva se na enega izmed dreves. Tam sva hotela prenočiti. Čolnar je čepel poleg mene, noge pa je ovil okoli veje. Kadil je svojo pipo, kaj pripovedoval in včasih prisluhnil frfotu divjih gosi, ki so v poletu rezale gosto temo nad nama.

»Tako, tako, k družini se vračaš; mati te pričakuje doma, praviš. To se razume: glej, prihaja ji sin, hranitelj; inako se ji bo storilo okrog srca in solze veselja ji bodo morda privrele iz izsušenih oči. Da... Toda tebi ni mar, razume se, da je mati v tugi za teboj cele dneve prejkala in še nebroj noči zraven... Takšni ste vi vsi, vsi vi, dragi sinovi; da, taki ste vi... tako dolgo, dokler sami ne dobite potomstva, tako dolgo nimate srca za trpljenje

× **Jugoslovanski parnik »Rab«** je bil ob zapadni obali Afrike torpediran od neznane podmornice. Posadka se je rešila.

× **Na otoku Korčuli** je zgorelo 15 ha boro-vega gozda. Požar je nastal v občinskem gozdu v Blatu. Silnega požara niso mogli pogasiti. Škoda je toliko večja, ker se pogozdovanje kršnega terena vrši z veliko težavo.

× **Škoda**, ki jo je meseca julija povzročila toča na polju v Račah in okolici, je uradno ocenjena na 1.200.000 din. Kmetom je toča uničila vse poljske pridelke. S strahom gledajo njihove družine v bodočnost. Podpore so nujno potrebne. Banska uprava jim je dala 25 vreč ajde. Toda ta podpora jih ne reši pomanjkanja. Treba je izdatnejša pomoč.

× **Kradejo na debelo.** Tatvine se po deželi in po mestih dogajajo iz dneva v dan. Toda, to, kar so napravili te dni tatovi v Lazah presega že vse meje. Gostilničar Gartroža iz Spodnje Zadobrove je imel v Slapnicah pri Lazah skladišče bukov drv. Sredi noči je pripeljal pred skladiščno velik tovorni avtomobil, ki so ga zvrha naložili z drvmi, nakar so ves tovor odpeljali v Ljubljano. Nočni čuvaj na železnici

je menil, da je prišel po drva gospodar. Drugi dan so ugotovili predrzno tatvino, in šoferja hitro izsledili. Polovljena je bila tudi ostala tatinska banda.

× **Ribo pojedel in umrl.** Krojaški pomočnik Hrvoje Raškovič iz Solina pri Splitu je lovil ribe v reki Jadro. Raškovič je vlovil ribo in se z njo igral. Riba mu je skočila v usta in fant jo je požrl. V želodcu je čutil silne bolečine in prepeljali so ga v bolnico, kjer pa je kmalu umrl.

× **Pokvarjene klobase.** V okolici Velike Kikinde je zbolelo 28 ljudi, ker so jedli pokvarjene klobase. Vsi so morali v bolnišnico zaradi zastrupljenja.

× **Po litijskem in kamniškem okraju** se je precej časa klatil vlomilec in tat Anton Sever iz Ježice in delal ljudem veliko preglavic. Kradel je vse, kar mu je prišlo pod roke: denar, zlatino, jermenje, odeje itd. Po zgledu proslulih Haceta in Bradeške se je večkrat preoblačil, da bi zabrisaval sled za seboj. Sedaj ga je naše vrlo orožništvo že prijelo.

Iz tujine

■ **V baltičkih državah**, ki so bile kot nove sovjetske republike priključene Sovjetski Rusiji, je bil uveden v vse šole kot obvezen predmet ruski jezik. Poučevanje angleščine in francoščine je bilo zelo omejeno.

■ **Ameriške tovarne** so pričele izdelovati nove vrste tankov, ki so sestavljeni na podlagi izkustev nedavne vojne v Belgiji in Franciji.

■ **V Salamanci v Španiji** se je ustanovila na papežovo dovoljenje katoliška univerza, na kateri bodo podeljevali doktorske naslove iz bogoslovja in kanoničnega prava, to je cerkvene zakonodaje.

■ **V Königsbergu** je bil pretekli teden odprt vzvodni nemški velesejem, ki se ga je udeležila tudi Sovjetska Rusija. V njenem imenu je govoril ob priliki otvoritve velesejma poslanik Skvarčev, ki je med drugim izjavil, da pomeni rusko sodelovanje na velesejmu tesno sodelovanje med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, ki ne sloni na slučajnih in hitrih interesih obeh držav, marveč se bodo v bodoče uspešno poglabili.

■ **Italijansko časopisje** piše, da Francija ne bo po končani sedanji vojni igrala vloge velesile, kajti njen padec je popoln in njena vojska se ne more postaviti z nobeno zmago.

■ **Italijanski strokovni delavci za Nemčijo.** Te dni se je odpeljalo v Nemčijo 20.000 italijanskih kovinarjev, mehanikov in delavcev kemične industrije iz Milana, Brescije, Vidma, Genove, Vicenze, Salerna, Bergama, Pescare, Padove in Modene. Italijanski profesionisti so odpotovali s tridesetimi posebnimi vlaki in bodo prišli za delo v nemški industriji.

■ **Obsojen slovaški duhovnik.** Cerkveno sodišče slovaške škofije v Trnovi je obsodilo župnika Mahačka na odvzem pravic za dušebrižniške posle in ga črtalo iz seznama duhovnikov trnavske škofije. Župnik Mahaček je po ustanovitvi samostojne slovaške države pobegnil v Francijo in tam ostro nastopil proti sedanji slovaški vladi. Zavzemal se je za zedinjenje Čehoslovakov in za bivšo čehoslovaško državo. Zaradi nacionalnega in političnega delovanja je cerkveno sodišče obsodilo župnika Mahačka.

■ **Med Rusijo in Nemčijo** je bil uveden reden pomorski promet. Med Hamburgom in Leningradom bo vzdrževala pomorsko zvezo ruska paroplovba.

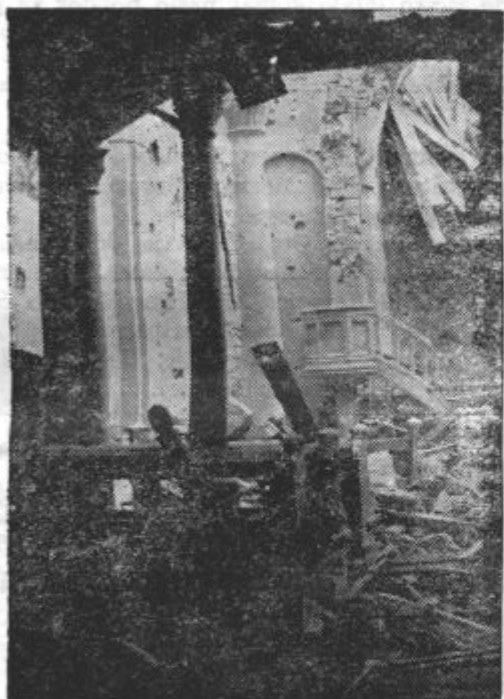
■ **Sto bolgarskih rezervnih oficirjev** je bilo povabljenih, da obiščejo razna bojišča na zapadni fronti. Vseh sto oficirjev je sodelovalo že v svetovni vojni in mnogo izmed njih je odlikovanih z nemškim Železnim križem.

■ **V Litvi** je bilo te dni izpuščenih iz zaporov nad tisoč političnih kaznjencev.

■ **Angleži** so v soboto izvršili silen napad na nemško tovarno za pridobivanje bencina v Leipzigu. Tovarna gori.

■ **Sovjetska vlada** je objavila uredbo o porzavljenju vseh bank, industrijskih in drugih podjetij ter prometne mreže v Besarabiji.

■ **Francosko časopisje** išče krivca poraza francoske armade. Vlada je že ustanovila posebno sodišče, ki bo krivcem sodilo. Pred sodišče bodo postavljeni bivši predsedniki vlad in bivši ministri. Ves svet z začudenjem gleda to komedijo, ki jo vprizarja sedanja francoska vlada z maršalom Petainom na čelu, ki je prdavljen toliko kriva na strahovitem porazu kot vsi bivši ministri, ki niso skrbeli za narodno obrambo v toliki meri kot bi bilo potrebno in so pustili grabežljivemu kapitalu brezmejno izkoriščanje francoskega kmeta in delavca. Saj je znano, da je imelo v rokah vsa leta po vojni politično oblast 200 milijonarskih družin okrog katerih so se sukale vse politične stranke. Take razmere so rodile Staviskija in druge korupcioniste in Francoskem.

Tako razdejanje so povzročile bombe po cerkvah.

roditeljev. In kaj vse morata roditelja za svojega otroka prestatiti!

Pripeti se, da razlije žena med čiščenjem ribe žolč. Ti pokušaš juho, a je radi grenkobe nikakor ne moreš jesti. In isto se godi z menoj. Živim, a moram poskušati tisto najgrenkejšo. Prenašam, vzdržim, pri tem pa večkrat mislim: življenje, življenje, kdaj bo le vendar prišel tvoj strašni konec?

Ti nisi od nas, ti si tujec. Povej mi, ali ni bolje, da se obesim?

Imam hčer in ime ji je Nataša. Sedemnajst jih bo štela. Pravi mi: »Oče, ne morem več jesti z vami za isto mizo. Kadar pogledam na vaše roke, se vedno spomnim, da ste ubili moja dva brata. In tistikrat se v meni vse upre.

Toda ona je neumna in ne razume, kako je do tega prišlo. Da je bilo vprav radi nje, radi otrok.

Zgodaj sem se oženil in Bog mi je dal ženo, ki je bila plodna kot kunec. Osmero jih je rodila, enega za drugim, devetega pa je plačala s svojim življenjem. Rodila je še srečno, čez pet dni pa je za vročico umrla. Ostal sem sam. Niti enega mojih otrok ni hotel poklicati Bog k sebi, čeprav sem ga za to uslugo prosil... Naj starejši sin je bil Ivan. Meni je bil podoben: temni lasje, pravičen obraz. Dober kozak in pri vsakem delu vesten. Drugi je bil štiri leta

za Ivanom. Vrgel se je po materi. Majhen in debelušast, svetlih las, bele polti in sinjih oči. Danilo mu je bilo ime in najljubši mojih otrok mi je bil. Ostalih sedem so bile starejše deklice in še čisto majceni črviči...

Ivana sem oženil v domači vasi in kmalu je postal tudi on oče. Ravno za Danila sem iskal ugodne ženitne prilike, ko so spet napočili slabi in nemirni časi. V naši koziaški vasi so se dvignili ljudje proti sovjetski oblasti. Tedaj je prihitel k meni Ivan in rekel: »Oče, pjdji, greva skupaj k rdečim! Prosim vas, kot se le Boga prosil! Mi moramo potegniti z rdečimi, kajti oni so pošteni.«

Tudi Danilo me je nagovarjal. Dolgo sta me prosila in snubila. Jaz pa sem jima rekel: »Ne morem vaju siliti. Pojdita kamor vaju je volja. Toda jaz ostanem doma; imam še sedem lačnih ust in vsaka morajo biti vsak dan nahranjena.«

Tako sta zapustila sinova dom. Ljudje v vasi so se oboroževali. Kdor se je le mogel. Kmalu so prišli tudi po mene: Na fronto! Na zbirališče sem jim govoril:

»Rojaki, očetje, vsi veste, da sem družinski oče. Sedem otrok mi leži doma pod klopni — če padem, kdo se bo brigal zanje?«

Govoril sem lahko kar in kolikor sem hotel, vse skupaj ni nič pomagalo. Brez vsakega oziroma sem bil odposlan na bojišče.

Fronta ni bila daleč vkraj od naše vasi.

In nekega sončnega dne, vprav pred Veliko nočjo so privedli devet ujetnikov. Med njimi je bil tudi Danilo, moj najdražji otrok.

Gnali so jih preko trga h komandantu. Kozaki so hiteli iz svojih domov, sploh nemir in vik, da se bog ustavi.

»Iztrebiti jih je treba, to pasjo zalego. Ko se bodo vrnili z zaslišanja, jih bodo brez usmiljenja pobili!

Nemo sem stal in kolena so mi drhtela, nisem pa hotel pokazati, kako bridko mi je okrog srca za mojim najdražjim Danilom. Opazil sem, kako so kozaki med seboj nekaj šepetali in kazali name. V tistem je pristopil narednik Arkoška in me vprašal: »Ali hočeš, Mikišara, biti zraven, ko bomo poslali te proklete boljševice na oni svet?«

»Jasno, da hočem! Takšni lopovi!« sem znil.

»Evo ti puške in ostani pri vhodu.« Pri tem me je značilno pogledal: »Opazujemo te, Mikišara, in pazi, prijatelj, — da se ti ne bo slabo godilo.«

Stal sem pred vhodom in v glavi se mi je vrtelo: božja porodnica, sveta Marija, ali bom moral res svojega lastnega sina pobiti?

(Konec prihodnjič.)

■ **Kanadski letalski minister** je izdal novih 10 milijonov dolarjev za izgradnjo kanadske letalske industrije. Od začetka vojne je bilo vloženih v letalsko industrijo v Kanadi že 170 milijonov dolarjev.

■ **Anglija** je v zadnjih mesecih zelo pomnožila letalsko proizvodnjo in smatrajo, da je dosegla že višino nemške produkcije.

■ **Novi petrolejski vrelci**, ki so jih odkrili v Burguruslanu v Sovjetski Rusiji so dali po 70 ton nafte dnevno. Iz nekega vrelca je švignil curek 22 m visoko. Nafta se nahaja v globini 230 do 300 m.

■ **Avstralska vlada** je pričela pripravljati velike bencinske zaloge. Skladišča za bencin bodo zgrajena v notranjosti države, da bodo težje pristopna morebitnim letalskim napadom.

■ **Angleška vlada** je sklenila odkupiti ves bombažni pridelek v Egiptu in sto milijonov bušljev pšenice v Kanadi (En bušel meri 36,4 litra).

■ **Roosevelt** pripravlja ostre ukrepe proti peti koloni in proti vsem onim rovarjem, ki skušajo ovirati obrambno delo Združenih držav.

■ **Ameriški Rdeči Križ** je organiziral dobrovoljce za oddajo krvi. Do sedaj se je že prijavilo toliko dobrovoljcev, da bodo dobili 300 l. krvi. Kri bodo prepeljali z letalom v Anglijo in jo porabili za angleške ranjence.

■ **Obramba proti letalom.** Angleži se v obilni meri poslužujejo balonskih mrež proti nemškim letalskim napadom. Nemškim bombnikom in strmoglavcem je zelo otežkočeno napadanje iz nizkih višin. Obrambni baloni tvorijo gosto mrežo pred krajem, ki ga varujejo in segajo do 1000 m v višino. Nemški napadi na balonske zapore so pretrpeli občutne izgube.

■ **Vojvoda Vindsorski**, brat angleškega kralja je prispel na Bermudske otoke, kjer bo prevzel kot guverner njihovo upravo. Novega guvernerja je prebivalstvo lepo sprejelo.

■ **Hitler** je osebno čestital v Essenu glavnemu lastniku Kruppovih tovarn Kruppu von Bohlen k njegovi 70letnici in ga odlikoval z zlatim znakom narodno socialistične stranke za njegove zasluge za narod in državo.

■ **Težko krizo** diamantne industrije preživlja Belgija, odkar je bila zasedena po nemški vojski. V Belgiji se nahajajo največje brusilnice diamantov na svetu. Delo je vsled vojne zastalo in nastopila je težka kriza. Sedaj so priskočile na pomoč nemške oblasti, ki so dale na razpolago belgijski diamantni industriji diamantne zaloge iz južne Francije in iz drugih okupiranih držav, da jih predelajo.

■ **Francoska vlada** je strogo prepovedala vsa tajna društva. Prepoved velja za Francijo samo, kakor tudi za vse njene kolonije.

■ **Dalekosežni topovi**, ki so jih Nemci postavili na francoski obali ob Rokavskem prelivu, so pričeli že streljati preko morja na angleško obalo in razbijati obalske utrdbe. Več granat je padlo na vrtove in hiše angleških vasi ter povzročilo občutno škodo.

■ **Letališča** na južnem delu Anglije so bila skoro povsem razdejana vsled množestvenih nemških napadov.

■ **Družina norveškega prestolonaslednika** se je preselila v Združene države. V luki Pečengi so se vkrcali na ameriško ladjo princeza Marta z otroci. Do sedaj so prebivali na Švedskem.

■ **Rumunski poslanik v Moskvi** Gafencu je bil sprejet pri predsedniku sovjetske vlade Molotovu.

■ **V angleško vojaško službo** se je javil sin bivše avstrijske cesarice Zite nadvojvoda Robert.

■ **Voditelj nemškega naroda Adolf Hitler** je odredil, da se izpuste vsi poljski vojni ujetniki domov. Večina bo zaposlena v kmetijstvu kot poljski delavci.

■ **Poljski begunci**, zlasti poljski vojaki, ki so po porazu prekoračili rumunsko mejo, se vračajo nazaj na Poljsko. Te dni je pripeljal po Donavi na Dunaj parnik »Uranus« 1100 beguncev, ki so od tam nadaljevali pot v svojo domovino.

■ **Nemški kapital v borskem rudniku.** Neka nemška finančna skupina je prevzela del akcij našega bakrenega in zlatega rudnika Bor, ki je bil do sedaj ves v francoskih rokah.

■ **Borbe v zraku.** Angleški listi poročajo, da je bilo nad angleškim ozemljem sestreljenih od 18. junija 307 nemških letal. Angleži so izgubili v istem času 172 bojnih letal. Nemški listi pa poročajo, da so sestrelili od začetka vojne z Anglijo 1500 letal. Zračni napadi se vrste noč za nočjo tako nad Nemčijo kakor tudi nad Anglijo. Tedensko je bilo vrženih na nemške kakor tudi na angleške industrijske naprave, na razna skladišča in letalska oporišča nad 2000 bomb.

■ **Rumunsko zlato.** Ob izbruhu sedanje vojne je poslala rumunska vlada v London za okrog 200 milijard lejev zlata v shranitev. Sedaj hoče imeti rumunska vlada svoje zlato vrnjeno, toda Angleži se tej zahtevi upirajo in nameravajo odposlati zlato v Ameriko.

■ **V Bolgariji** nameravajo ustanoviti obvezno mladinsko organizacijo za oba spola. Organizacija bo nosila ime »Branik« in ji bo pripadala mladina od 10. do 21. leta starosti. Organizacija bo imela namen združiti bolgarsko mladino na nacionalni podlagi.

■ **V Sofijo** je priletela na posebnem letalu skupina ruskih nogometašev. Na letališču je sportnike pričakala ogromna množica bolgarskega naroda. Vsa Sofija je bila na letališču, da je rusko letalo komaj našlo prostor za pristank. V nedeljo se je vršila v Sofiji prva tekma, na kateri so zmagali Rusi.

Sejmi

26. avgusta: Vel. Gaber, Središče, Rajhenburg.
27. avgusta: Ormož, Maribor, Moravče, Novo mesto, Dolnja Lendava.
28. avgusta: Celje, Ptuj, Trbovlje, Dol. Lendava.
29. avgusta: Zagorje ob Savi, Zalec, Podčetrtek v Veračah, Koračice, Muta, Turnišče, Poljčane
30. avgusta: Velika Loka, Maribor.
31. avgusta: Videm-Dobrepolje, Celje, Brežice, Trbovlje, Slovenske Konjice.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Navzlic podražitvi usnja
proizvajamo in prodajamo

ČEVLJE

v priznani prvovrstni
kakovosti po prejšnjih cenah.

TRIUMF, MIKLOŠIČEVA CESTA 12
nasproti hotela »Uniona«

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA
Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Kmetški hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257

Brzjovav: „Kmetški dom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive obrestuje po **4 do 5%**
Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!